

FŐVÁROSI ÍTÉLŐTÁBLA

18.Pf.20.423/2014/7. szám

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Hantos Ádám ügyvéd (címe) által képviselt I rendű felperes neve (címe) I. rendű és a személyesen eljáró II. rendű felperes neve (címe) II. rendű felperesnek - a dr. Jakab Tamás ügyvéd (címe) által képviselt Allianz Hungária Biztosító Zrt. (címe) alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 36.P.22.701/2009/94. számú ítélete ellen az alperes által 96. sorszámon, az I. rendű felperes által 97. sorszámon előterjesztett fellebbezések folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét részben megváltoztatja. Az alperes marasztalását az I. rendű felperes részére 10 641 632 (Tízmillió-hatszáznegyvenegyezer-hatszázharminckettő) forint tőkére, és ebből 3 800 000 (Hárommillió-nyolcszázezer) forint tőke után 2007. október 1. napjától, 11 000 (Tizenegyezer) forint tőke után 2007. november 1. napjától, 482 500 (Négyszáznyolcvankétezer-ötszáz) forint tőke után 2008. október 1. napjától, 78 100 (Hetvennyolcezer-egyszáz) forint tőke után 2009. január 1. napjától, 50 000 (Ötvenezer) forint tőke után 2009. március 27. napjától, 59 000 (Ötvenkilencezer) forint tőke után 2009. szeptember 6. napjától, 25 000 (Huszonötezer) forint tőke után 2010. március 21. napjától, 5 311 140 (Ötmillió-háromszáztizenegyezer-egyszáznegyven) forint tőke után 2010. május 15. napjától, 459 624 (Négyszázötvenkilencezer-hatszázhuszonnégy) forint tőke után 2013. április 1. napjától, 365 268 (Háromszázhatvanötezer-kétszázhatvannyolc) forint tőke után 2013. szeptember 30. napjától 2013. június 30. napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon, míg 2013. július 1. napjától a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző első napon érvényes jegybanki alapkamatnak megfelelő mértékű késedelmi kamatra, továbbá a 2014. január 1. napjától előre fizetendő havi járadék összegét 88 878 (Nyolcvannyolcezer-nyolcszázhetvennyolc) forintba felemeli; a II. rendű felperes részére 1 000 000 (Egymillió) forint tőkére és annak a 2007. október 1. napjától 2013. június 30. napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon, míg 2013. július 1. napjától a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamatnak megfelelő mértékű késedelmi kamatára leszállítja.

Mellőzi a felpereseknek az alperes javára elsőfokú perköltségben marasztalását, és úgy rendelkezik, hogy a peres felek maguk kötelesek viselni az elsőfokú eljárásban felmerült költségeiket. Az alperes által az államnak fizetendő kereseti illeték összegét 392 800 (Háromszázkilencvenkétezer-nyolcszáz) forintba felemeli, míg az alperes által az államnak

fizetendő szakértői díj összegét 60 115 (Hatvanezer-száztizenöt) forintra leszállítja; megállapítja, hogy az állam terhén marad 507 200 (Ötszázhétezer-kétszáz) forint kereseti illeték és 412 385 (Négyszázttizenkétezer-háromszáznolcvanöt) forint szakértői díj.

Egyebekben az első fokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak - külön felhívásra - 290 900 (Kétszázkilencvenezer-kilencszáz) forint fellebbezési illetéket.

A peres felek a másodfokú eljárásban felmerült költségeiket maguk kötelesek viselni.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s:

Az I. és II. rendű felperesek házastársak.

2007. október 1. napján..... körúton az I. rendű felperes közúti baleset részese volt; a balesetért felelős, az forgalmi rendszámú típusú személygépkocsit vezető L. N. büntetőjogi felelősségét a Pesti Központi Kerületi Bíróság jogerős 3.B.33320/2009/18. számú ítéletével megállapította.

A baleset következményeképpen az I. rendű felperes jobb oldali combcsont, jobb láb lábközépcsontjai, nyakcsigolya, jobb kéz kézközépcsontja töréseit, lábtő- és lábközépcsontok ficamát, agyrázkódást, valamint bőr- és lágyrész zúzódásokat szenvedett el. 2007. október 1. és október 11. napja között fekvőbeteg-ellátásban részesült, ahol megműtötték. A sérülések funkcionális gyógytartama 2009. szeptember 30-ig tartott, és mozgásszervi funkciókárosodással, pszichiátriai károsodással járó, 55 %-os mértékű össz-szervezeti egészségkárosodást eredményező maradandó fogyatékkal gyógyultak.

A felperesek családi vállalkozásának, az Eva szabályai szerint adózó Cg. cégjegyzékszámú „Y” Betéti Társaságnak az I. rendű felperes kültagja, valamint a 2007. szeptember 7-én kelt munkaszerződés szerint 2007. szeptember 10-től festő, díszítő munkakörben napi 4 órában havi bruttó 65 500 Ft munkabér mellett alkalmazottja; míg a II. rendű felperes beltagja volt. A cég árbevétele a 2006. évben 500 581 Ft, a 2007. évben 5 729 530 Ft, a 2008. évben 444 000 Ft volt. A Fővárosi Törvényszék mint Cégbíróság a betéti társaságot a 2012. szeptember 19-én befejezett végelszámolás alapján a 2012. november 21-én kelt végzésével a cégjegyzékből törölte.

Az I. rendű felperes 2009. szeptember 30-ig üzemi baleseti táppénzben részesült; rokkantsági nyugdíjellátás, baleseti járadék, rehabilitációs ellátás címén részére 2009. október 1. és 2009. december 31. között összesen 149 740 Ft, 2010. január 1. és 2010. december 31. között havi 51 365 Ft, 2011. január 1. és 2011. április 30. között havi 53 490 Ft, 2011. május 1. és 2011. december 31. között havi 65 775 Ft, 2012. január 1. és 2012.

december 31. között havi 68 890 Ft, 2013. január 1. és 2013. június 30. között havi 73 640 Ft, 2013. július 1. napjától havi 86 850 Ft összeget fizettek meg.

A baleset időpontjában az.... forgalmi rendszámú személygépkocsi az alperesnél rendelkezett érvényes és hatályos gépjármű-felelősségbiztosítással. Az alperes a káreseménnyel összefüggésben az I. rendű felperes részére 3 200 000 Ft nem vagyoni kártérítést, a 2009. szeptember 30. napjáig terjedő időszakra gondozás, háztartási kisegítés, gyógytorna, kísérő költsége, rezszi többletköltség, kulturális költség, telefon többletköltség, közlekedési többletköltség címén összesen 672 500 Ft tőkét és 2009. október 1. napjától járó késedelmi kamatait fizette meg, míg 2009. október 1. napjától háztartási kisegítés költsége címén havi 10 000 Ft, gyógyszerköltség címén havi 3 000 Ft, gyógytorna költség címén havi 5 000 Ft, közlekedési többletköltség címén havi 10 000 Ft járadékot folyósít.

A felperesek módosított keresetük szerint kérték az alperes kötelezését az I. rendű felperes javára kórházi tartózkodás miatt vásárolt ruhák és tisztítószeres, látogatás, gondozás, háztartási kisegítés, élelemfeljavítás, gyógyszer, gyógykezelés, egészségügyi cipő, szobakerékpár, gyógytorna, uszoda, többletenergia, kulturális többlet, többlettelefon, közlekedés, kísérő, számítógép és televízió vásárlás, lakás-átalakítás költségei, keresetkiesés címén vagyoni kár, továbbá nem vagyoni kár; a II. rendű felperes javára keresetkiesés címén vagyoni kár, továbbá nem vagyoni kár megfizetésére. Ebből kereseti követelésük volt *háztartási kisegítés költsége* címén a 2007. október 11. és 2009. szeptember 30. napjai közötti időszakra havi 20 000 Ft, 2009. október 1. napjától havi 10 000 Ft alapján - az alperes által a 2007. október 11. és 2009. szeptember 30. közötti időszakra egy összegben teljesített 235 000 Ft, valamint 2009. október 1. napjától folyamatosan fizetett havi 10 000 Ft járadék beszámításával - 240 000 Ft tőke és 2008. október 1. napjától járó késedelmi kamatai és a jövőre havi 10 000 Ft járadék; *gyógyszer költség* címén 2007. november 1. napjától havi 5 000 Ft alapján - az alperes által fizetett havi 3 000 Ft járadék beszámításával - a 2009. szeptember 30. napjáig lejárt 115 000 Ft tőke és középátlagos kezdő időponttól járó késedelmi kamatai, 2009. október 1. napjától havi elmaradt 2 000 Ft járadék és a jövőre havi 5 000 Ft járadék; *gyógykezelési költség* címén 50 000 Ft tőke és 2007. november 1. napjától járó késedelmi kamatai; *gyógytorna költség* címén 2010. november 1. napjától és a jövőre is havi 5 000 Ft járadék; *uszoda költség* címén 2007. november 1. napjától és a jövőre is havi 10 000 Ft járadék; *kulturális többletköltség* címén 2008. szeptember 16-tól és a jövőre is havi 5 000 Ft járadék; *többlettelefon költség* címén 2009. január 16-tól és a jövőre is havi 5 000 Ft járadék; *közlekedési többletköltség* címén a 2007. október 11. és 2009. szeptember 30. napja közötti időszakra havi 20 000 Ft, 2009. október 1. napjától havi 10 000 Ft alapján - az alperes által a 2007. október 11. és 2009. szeptember 30. napjai közötti időszakra egy összegben teljesített 235 000 Ft, valamint 2009. október 1. napjától folyamatosan fizetett havi 10 000 Ft járadék beszámításával - a 2009. szeptember 30. napjáig lejárt 240 000 Ft tőke és 2008. október 1. napjától járó késedelmi kamatai és a jövőre havi 10 000 Ft járadék; *kísérő költsége* címén a 2007. október 11. és 2009. szeptember 30. napjai közötti időszakra havi 20 000 Ft alapján - az alperes által 2007. október 11. és 2009. szeptember 30. napjai közötti időszakra egy összegben teljesített 117 500 Ft beszámításával - 362 500 Ft tőke és 2008. október 1. napjától járó késedelmi kamatai; *lakás-átalakítás költsége*

címén 200 000 Ft tőke; *jövedelempótló járadék (keresetvesztés)* címén az I. rendű felperes javára a 2007. október 1. és 2012. december 31. napjai közötti időszakra 5 311 140 Ft tőke és 2010. május 15. napjától járó késedelmi kamatai, a 2013. január 1. és 2013. június 30. napjai közötti időszakra 459 624 Ft tőke és 2013. április 1. napjától járó késedelmi kamatai, valamint 2013. július 1-től és a jövőre is havi bruttó 60 878 Ft járadék; a II. rendű felperes javára a 2007. október 1. és 2012. december 31. napjai közötti időszakra 13 221 237 Ft tőke és 2010. május 15. napjától járó késedelmi kamatai, a 2013. január 1. és 2013. június 30. napjai közötti időszakra 1 785 540 Ft tőke és 2013. április 1. napjától járó késedelmi kamatai, valamint 2013. július 1-től és a jövőre is havi bruttó 293 590 Ft járadék. Az alperessel szemben perköltség igényt is előterjesztett.

Az alperes a fentiek szerinti kereseti követeléseket részben bizonyítatlanságra, részben társadalombiztosítási finanszírozásra, részben megtérülésre hivatkozva kérte elutasítani, kérte a felperes perköltségben marasztalását.

Az elsőfokú bíróság a 94. sorszámú ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű felperesnek 8 220 600 Ft-ot és abból 3 800 000 Ft-nak 2007. október 1-től, 11 000 Ft-nak 2007. november 1-től, 4 203 100 Ft-nak 2008. október 1-től, 78 100 Ft-nak 2009. január 1-től, 59 000 Ft-nak 2009. szeptember 6-tól, 25 000 Ft-nak 2010. március 21-től 2013. június 30-ig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező, 2013. július 1-től pedig a kifizetésig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát. Kötelezte az alperest, hogy 2014. január 1-től minden hónap 10. napjáig előre esedékesen véghatáridő nélkül fizessen meg havi 28 000 Ft járadékot az I. rendű felperesnek. Kötelezte továbbá az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II. rendű felperesnek 5 000 000 Ft-ot és abból 1 000 000 Ft-nak 2007. október 1-től, 4 000 000 Ft-nak 2008. október 1-től 2013. június 30-ig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes, 2013. július 1-től a kifizetésig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A felpereseket kötelezte, hogy egyetemlegesen fizessenek meg 15 napon belül az alperesnek 254 000 Ft perköltséget. Megállapította, hogy az ítélet járadékra vonatkozó rendelkezése fellebbezésre tekintet nélkül végrehajtható. Az ítéleti rendelkezés szerint a le nem rótt kereseti illetékből az alperes 342 000 Ft-ot köteles az államnak külön felhívásra megfizetni, míg a fennmaradó 558 000 Ft kereseti illetéket az állam viseli, továbbá az állam által előlegezett szakértői díjból az alperes 138 469 Ft-ot köteles az államnak külön felhívásra megfizetni, míg a fennmaradó 334 031 Ft-ot az állam viseli.

Az ítélet indokolása szerint nem volt vitatott, hogy az alperesnek a gépjármű üzemmentartójának kötelező felelősségbiztosítása alapján helytállási kötelezettsége áll fenn a 2007. október 1. napján bekövetkezett baleset következményeiért.

A lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeképpen kötelezte az alperest az I. rendű felperes javára a kórházban vásárolt ruházat és tisztítószeres költsége címén 11 000 Ft tőke és 2007. november 1. napjától járó törvényes késedelmi kamatai, gondozási költség címén 125 000 Ft tőke és 2008. október 1. napjától járó törvényes késedelmi kamatai,

egészségügyi cipő költsége címén 59 000 Ft tőke és 2009. szeptember 6. napjától járó törvényes kamatai, szobakerékpár vásárlás költsége címén 25 000 Ft tőke és 2010. március 21. napjától járó törvényes késedelmi kamatai, nem vagyoni kártérítés címén 3 800 000 Ft tőke és 2007. október 1. napjától járó törvényes késedelmi kamatai megfizetésére; a látogatási költség, élelemfeljavítás, többletenergia, számítógép és televízió vásárlási költség címén előterjesztett I. rendű felperesi kereseti követelést elutasította. Kötelezte az alperest a II. rendű felperes javára nem vagyoni kártérítés címén 1 000 000 Ft tőke és 2007. október 1. napjától járó törvényes késedelmi kamatai megfizetésére.

A fellebbezéssel utóbb érintett részben a *háztartási kisegítő költsége* részében előterjesztett kereseti követelést elutasította azzal, hogy a gyógytartam időszakában az alperes 235 000 Ft-ot fizetett meg, ezt követően havi 10 000 Ft járadékot folyósít folyamatosan, a kifizetett összeg megfelel a kárkori ár- és értékviszonyoknak, megfelelő kárpótlást ad az I. rendű felperesnek a háztartási munkák vonatkozásában kiesett tevékenységéből; figyelembe vette továbbá, hogy a felperesek felnőtt korú gyermekkel, hárman laknak 54 m²-es panellakásban, tehát a havi 10 000 Ft járadékot meghaladó kártérítés nem indokolt. A *gyógyszer költség* vonatkozásában előterjesztett kereseti követelést elutasította azzal az indokkal, hogy a szükségessé vált gyógyszereket az OEP 100%-os mértékben támogatta, az ebbe a körbe nem tartozó pszichiátriai gyógyszerek tekintetében az orvos-szakértői vélemény alapján az alperes által kifizetett és folyamatosan térített havi 3 000 Ft járadék az I. rendű felperes kárait fedezi. A *gyógykezelési költség* megfizetése iránti kereseti követelést elutasította azzal, hogy a szükséges orvosi kezelést az OEP 100% mértékben finanszírozza, és bár az I. rendű felperes igénybe vehetett nem finanszírozott orvosi kezelést is, a kárenyhítési kötelezettségéből eredően annak költségeit maga viseli. A *gyógytorna költség* iránti kereseti követelést elutasította azzal, hogy az OEP 100%-os támogatásával finanszírozott ellátást meghaladó többletköltséget az alperes által folyósított havi 5 000 Ft járadék megfelelően fedezi. Az *uszoda költség* címén előterjesztett kereset alapján az alperest a számlával igazolt 78 100 Ft tőke és 2009. szeptember 1. napjától járó törvényes késedelmi kamatai megfizetésére kötelezte, ezt meghaladóan a kereseti követelést elutasította azzal, hogy az OEP finanszírozásával igénybe vehető gyógyúszás csak a kijelölt uszodában lehetséges, de a kárenyhítési kötelezettség figyelembe vételével méltányolható az I. rendű felperes azon helyzete, hogy közlekedési nehézségei miatt máshol vett igénybe úszást, azonban azok felmerülését és ellenértékét csak számla alapján tudta igazolni, ezen felül további költségeket megfelelően nem bizonyított. A *kulturális többletköltség* címén előterjesztett kereseti követelést elutasította azzal, hogy az alperes fizetési kötelezettsége az orvos-szakértői vélemény alapján csak a gyógytartam időszakában állt fenn, az ezt követő időre helytállási kötelezettsége nem keletkezett. A *többlettelefon költség* címén előterjesztett kereseti követelést elutasította azzal az indokolással, hogy a gyógytartam időszakára az alperes jogszerűen teljesített, az azt meghaladó időre a balesettel bizonyítottan oksági kapcsolatban felmerült többletköltség nem volt bizonyított, ehhez néhány számla becsatolása nem volt elegendő. A *közlekedési többletköltség* címén előterjesztett kereseti követelést elutasította annyiban, hogy az alperes által 2009. szeptember 30-ig egy összegben megfizetett 235 000 Ft, majd ezt követően folyósított havi 10 000 Ft járadék a felmerülő költségeket megfelelően fedezi, ezen felüli költségek indokoltsága és felmerülése nem volt bizonyított. A *kísérő költsége*

címén előterjesztett kereseti követelés alapján az alperest az orvos-szakértői vélemény alapján mérlegeléssel 24 hónapra, havi 10 000 Ft figyelembe vételével - az alperes által kifizetett 117 500 Ft beszámításával - 122 500 Ft tőke és 2008. október 1. napjától járó törvényes késedelmi kamatai megfizetésére kötelezte. Elutasította a *lakás-átalakítási költségek* címén előterjesztett keresetet azzal az indokolással, hogy a költségek bizonyítottan még nem merültek fel. A *keresetvesztesség* címén előterjesztett követelés vonatkozásában egyrészt úgy találta, hogy az I. rendű felperesnek a balesetet követően a baleset előtt elérhető jövedelemhez képest jövedelemvesztése munkabér vonatkozásában nem keletkezett, mivel 2007. szeptember 1. napjától a betéti társasággal megkötött munkaszerződése alapján havi bruttó 65 500 Ft munkabérben részesül, a baleset utáni ellátásai ezt az összeget - figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság 1/2005 PK véleményének megfelelő számításra - meghaladták. Ezzel együtt a rendelkezésre álló adatok alapján megállapítható volt, hogy a felperesek a betéti társaságnak az adófizetési kötelezettségek teljesítése után fennmaradó eredményét egymás között 50- 50 % arányban kivették, az Eva és az iparüzési adó kifizetése után a felpereseket egyéb adófizetési kötelezettség nem terhelte, így a kivett összeget a személyi jövedelemadó bevallásban nem kellett szerepeltetni, az I. rendű felperes baleseti sérüléseinek 24 hónapos gyógytartamára tekintettel az elmaradt vagyoni előny két évig jelentkezett, amelynek összegét az elsőfokú bíróság mérlegelés alapján személyenként évi 2 000 000 Ft-ban, összesen 4 000 000 - 4 000 000 Ft-ban állapította meg, és az alperest ezen a címen az előbbi tőkeösszeg és középátlagos kezdő időponttól, 2008. október 1. napjától járó törvényes késedelmi kamatai megfizetésére kötelezte. Összesítve az alperes fizetési kötelezettsége az I. rendű felperes vonatkozásában 8 220 600 Ft, a II. rendű felperes vonatkozásában 5 000 000 Ft. Mindezen felül kötelezte az alperest, hogy 2014. január 1. napjától fizessen meg az I. rendű felperesnek havi 28 000 Ft járadékot, amely havi 10 000 Ft háztartási kisegítő többletköltségből, havi 10 000 Ft közlekedési többletköltségből, havi 3 000 Ft gyógyszer költségből és havi 5 000 Ft gyógytorna költségből áll. Ezt meghaladóan a felperesek keresetét elutasította.

Az elsőfokú bíróság a Pp. 231. §-ának a) pontja alapján rendelkezett a járadék előzetesen végrehajthatóságáról. A perköltség viseléséről 35 663 659 Ft pertárgyérték alapul vételével a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése szerint rendelkezett, és a nagyobb részben pervesztes felpereseket kötelezte az alperes javára 200 000 Ft + Áfa összegű ügyvédi munkadíj megfizetésére. A 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése értelmében határozott a le nem rótt kereseti illeték és az állam által előlegezett szakértői díj viseléséről úgy, hogy az alperest az összesen 900 000 Ft kereseti illetékből a pervesztességével arányban álló illeték megfizetésére kötelezte, míg az alperesre terhelte az orvos- és pszichiáter szakértő díját, és a könyvszakértői díj az állam terhén maradásáról határozott.

Az ítélet ellen az I. rendű felperes és az alperes terjesztettek elő fellebbezést.

Az I. rendű felperes fellebbezésében kérte az első fokú ítélet részbeni megváltoztatását és az alperesnek az I. rendű felperes javára a gyógyszer, háztartási kisegítő, gyógytorna, gyógykezelés, uszoda, kulturális többlet, többlettelefon, közlekedési többlet, kísérő, lakás-átalakítás költsége, valamint keresetvesztesség címén előterjesztett keresete szerinti, és a másodfokú perköltségében marasztalását. Előadta, hogy a háziorvosi igazolás szerint

indokoltan olyan vény nélküli gyógyszereket is szed, amelyeket az OEP nem támogatott. A gyógyulás időtartama alatt teljes mértékben segítségre szorult, semmilyen háztartási munkát nem tudott ellátni, vagyis lényegesen magasabb összegű kompenzáció járt a részére, mint a gyógyulási időszak után, amikor már a könnyű háztartási munkákat el tudta végezni, ennek ellenére az elsőfokú bíróság a teljes időszakra azonos, kisebb mértékű indokolt költséget állapított meg. A gyógytorna költségek 2010. október 30-ig megtérítésre kerültek, az elsőfokú bíróság 2014. január 1. napjától havi 5 000 Ft összegű járadékot ítélt meg, azonban a 2010. november 1. és 2013. december 31. napjai közötti időszakra indokolatlanul nem ítélt meg költségtérítést. A szabad orvosválasztási jog miatt az I. rendű felperest nem lehet arra kötelezni, hogy csak és kizárólag OEP finanszírozott orvosokat vegyen igénybe, a magánorvost ismerte, benne bízott meg, ezért állt a kezelése alatt, így a gyógykezelési költségek címén előterjesztett kereset is alapos. Az orvos-szakértő indokoltnak tartotta az uszoda költségeit, a tanúvallomások és a becsatolt számlák igazolták az uszoda rendszeres igénybe vételét. Nem helytálló az ítéleti megállapítás, hogy a kulturális többletköltség nem indokolt a gyógyulási időszakot követően; ezután is az I. rendű felperes általában otthon tartózkodik, korábbi szabadidős programjait nem tudja végezni, otthonában túlnyomórészt olvasással, DVD filmnézéssel köti le magát, az igényelt többletköltség összege általános kártérítésként is megállapítható és nem eltúlzott. Az igényelt többlet telefonköltség is indokolt, a baleset óta nem tud annyit mozogni, gyalogolni, barátaival és ismerőseivel ritkábban tud találkozni, velük elsősorban telefonon tudja a kapcsolatot tartani. A baleset előtt kártyás mobiltelefonja volt, a havidíjak igazolása számlákkal nem volt lehetséges, azonban a többletköltség általános kárként is megítélhető. Nyilvánvalóan a gyógyulás időtartama alatt több kényeszerű utazása volt, a tömegközlekedést nem tudta igénybe venni, ezért erre az időszakra magasabb összegű kompenzáció jár a részére, az elsőfokú bíróság indokolatlanul mégsem különböztette meg az egyes időszakokat, hanem egységesen a kisebb összegű költséget ítélte meg. A gyógyulás időszakára az előterjesztett havi 20 000 Ft kísérő költsége megfelel az ár- és értékviszonyoknak és az általános bírói ítélezési gyakorlatnak. A lakás-átalakítás anyagi fedezet hiányában valóban nem történt meg, de azt a szakértő indokoltnak tartotta, a bírói gyakorlat szerint az árajánlatnak megfelelő összegre az I. rendű felperes igényt tarthat. Téves volt a keresetvesztesség számítása annyiban, hogy a járadék alapját nemcsak a munkabér, hanem a kivett osztalékösszeg is képezi, ténylegesen a felperesek a betéti társaság adózott bevételeiből éltek, a társaság bevétele kizárólag az I. rendű felperes díszítő-festő munkájából származott, a baleset előtt folyamatosan voltak megrendeléseik, a tevékenység igen magas anyagköltségeit minden esetben a megrendelők állták, a társaság azért tartozott Eva hatálya alá, mert nem voltak - a munkabéren kívül - figyelembe vehető költségeik. Mindezen felül, bár a munkaszerződés módosítása következtében az I. rendű felperes munkabére röviddel a baleset előtt csökkent, a baleset előtti egy évben elért jövedelem számításánál nyilvánvalóan a 2007. szeptember 10-e előtti magasabb munkabért is figyelembe kell venni.

Az alperes a fellebbezésében kérte az első fokú ítélet részbeni megváltoztatását és mind az I. rendű felperes javára, mind a II. rendű felperes javára megállapított marasztalás 4 000 000 - 4 000 000 Ft tőkeösszeggel és kamataival való csökkentését, ehhez igazodóan a felperesek kötelezését az elsőfokú eljárás arányos költségeinek, valamint a másodfokú eljárás költségeinek a megfizetésére. Előadta, hogy a bizonyítási eljárás során nem nyert

igazolást az, hogy a felpereseknek a balesetet követő 24 hónapos gyógytartam alatt személyenként 4 000 000 Ft adómentes jövedelme keletkezett volna. Tévesen jutott az elsőfokú bíróság arra a döntésre, hogy a betéti társaság bevételeiből az Eva és az iparüzési adó levonása után fennmaradó rész teljes egészében osztalékként kivehető volt. A cégadatok szerint a társaság tevékenységi körei szerteágazóak voltak, nem került nevesítésre, mely bevételek folytak be az I. rendű felperes által folytatott festési tevékenységből, s melyek más tevékenységekből. Annak ellenére, hogy a szokásos módon nem bizonyítható az adott vállalkozás tételes konkrét költsége, nyilvánvaló, hogy költség nélkül nincs bevétel. Nem nyert bizonyítást továbbá az, hogy a folyamatosan romló piaci feltételek mellett a 2008. és 2009. években a társaság bevételei elérték volna a 2007. évi mértéket.

Az I. rendű felperes a fellebbezési ellenkérelmében kérte az alperesi fellebbezéssel érintett részben az első fokú ítélet helybenhagyását és ehhez igazodóan az alperes perkoltségben marasztalását. Rámutatott arra, hogy a felpereseknek a gyógytartam 24 hónapos időszakán túl is keletkezett keresetvesztése, az osztalék számítása megfelelő volt, a betéti társaság tevékenységével kapcsolatban a munkabér költségeken és elhanyagolható, a bevétel 0,5 %-át el nem érő egyéb költségeken felül nem voltak költségei, ezért választotta az Eva szerinti adózást. A társaság bevétele csak és kizárólag az I. rendű felperes által végzett díszítő festésből származott. A válság ugyan érintette az építőipart, de ez nem vonatkozott a díszítő festésre, amely specialitása folytán a baleset után is azonos nagyságú megrendelés lett volna.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében helyes indokai alapján kérte az I. rendű felperes fellebbezésével érintett részben az első fokú ítélet helybenhagyását, a felperesek másodfokú perkoltségben marasztalását azzal, hogy helytállóan utasította el az elsőfokú bíróság azoknak a költségeknek a megtérítésére irányuló keresetet, amelyek felmerülését nem bizonyították, ebben a részben az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, és abból helytálló jogi következtetésekre jutott.

A II. rendű felperes a fellebbezési ellenkérelmében az első fokú ítélet helybenhagyását kérte.

Az ítélet tábla fellebbezés hiányában - a Pp. 253. §-ának (3) bekezdése alapján - nem érintette a ruházat és tisztítószer, látogatás, gondozás, élelemfeljavítás, gyógycipő, szobakerékpár, többletenergia, számítógép és tv vásárlás költségei mint vagyoni kár, valamint nem vagyoni kár címén előterjesztett kereseteket elbíráló első fokú ítéleti rendelkezéseket, valamint az uszoda és kíséző költségei címén előterjesztett keresetnek részben helyt adó, továbbá a II. rendű felperes keresetét jövedelemvesztés címén 4 000 000 Ft tőke és késedelmi kamatai feletti részben elutasító rendelkezéseit, míg a fellebbezéseket a következők szerint részben találta alaposnak:

Az elsőfokú bíróság a kérelem és ellenkérelem keretei között a szükséges bizonyítási eljárást lefolytatta, a tényállást nagyobb részben helyesen állapította meg, az abból levont jogi következtetéseivel az ítélet tábla részben értett egyet.

Az ítélet tábla mindenekelőtt arra mutat rá, hogy az első fokú ítélet a rendelkező részében tévesen szerepeltette a megítélt 2008. október 1. napjától esedékes vagyoni kártételek részösszegét, mivel az indokolásból megállapíthatóan ez az elmaradt jövedelem 4 000 000 Ft, a kísérő költsége 122 500 Ft és a gondozási költség 125 000 Ft együttes összege, amely helyes számítás alapján - a megjelölt 4 203 100 Ft-hoz képest - ténylegesen 4 247 500 Ft; az így korrigált egyes részösszegek összeadásából azonban már az ítéletben meghatározott végösszeg következik.

A fellebbezésben az I. rendű felperes a vagyoni károk nagy részét érintően hivatkozott arra, hogy azok összepszerűsége általános kártérítésként meghatározható. A 2014. március 14. napjáig hatályos Ptk. (a továbbiakban: Ptk.) 359. §-ának (1) bekezdése értelmében ha a kár mértéke - akár csak részben - pontosan nem számítható ki, a bíróság a károkozásért felelős személyt olyan összegű általános kártérítés megfizetésére kötelezheti, amely a károsult teljes anyagi kárpótlására alkalmas. A Kúria jogelődje, a Legfelsőbb Bíróság a 49. számú Polgári Kollégiumi állásfoglalásában olyan iránymutatást adott, hogy az általános kártérítés megítélésénél a bizonyítási nehézségek csak annyiban jelentősek, amennyiben azok a kár mértéke tekintetében jelentkeznek. A Pp. 206. §-ának (3) bekezdése szerint pedig a bíróság a kártérítés vagy egyéb követelés összegét, ha a szakértői vélemény vagy más bizonyíték alapján meg nem állapítható, a per összes körülményeinek mérlegelésével belátása szerint határozza meg. Annak megállapításához azonban, hogy a kár mértéke pontosan nem számolható ki, szükséges, hogy a bíróság előzetesen minden rendelkezésre álló és célravezető bizonyítást lefolytasson a kár felderítése érdekében. A felperesek által követelt vagyoni károk a baleset miatt kialakult egészségi állapotból eredő kiadásokkal kapcsolatban merültek fel, ezért a költségek indokoltsága, felmerülése és összepszerűsége meghatározható volt. A Pp. 164. §-ának (1) bekezdéséből következően, amely szerint a per eldöntéséhez szükséges tényeket általában annak kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valóban fogadja el, a kártérítési perekben a károsultnak kell bizonyítania a kár bekövetkezését, összepszerűségét, a károkozó magatartás és a kár bekövetkezése közötti okozati összefüggést. A kereset alapossága tekintetében abban kellett állást foglalni, hogy a felperesek mennyiben tudtak eleget tenni a kár bekövetkezésére, indokoltságára és összepszerűségére vonatkozó bizonyítási kötelezettségüknek, és az általános kártérítés csak annyiban alkalmazható, ha bizonyossággal megállapítható az, hogy a káreseménnyel okozati összefüggésben a kár bekövetkezett, de annak mértéke a bizonyítás teljes körű lefolytatása mellett sem állapítható meg. Ezzel együtt a kártérítési perekben a bírói gyakorlat azon vagyoni károk vonatkozásában, amelyek elvi alapja azon nyugszik, hogy a károsult egészségi állapotából következően indokolt tevékenységeket a károsult hozzátartozója ingyenesen végzi vagy végezhetné - mivel az így lekötött munkaereje máshol nem hasznosul - a költségek tényleges felmerülése hiányában, de indokoltságuk esetén, az adott területen és időszakban irányadó szolgáltatási díjak alapul vételével, a károkozó terhére elszámolja az indokolt költségeket; ide tartoznak az ápolás-gondozás, háztartási kisegítés, kísérő költségei. Ez a bírói gyakorlat azonban az előbbieken ismertetett bizonyítási kötelezettségeket nem érinti.

A felperesek a vagyoni károk felmerülésére és annak összepszerűségére vonatkozó bizonyítási kötelezettségüknek csak részben tudtak eleget tenni, több kártétel esetében

nem terjesztettek elő célszerű és indokolt indítványokat. A bizonyítás célszerűtlensége vagy hiányossága esetén az egyébként feltételezhetően felmerülő vagyoni kár összecszerúságát általános kártérítésként vagy a bíróság belátása alapján nem lehet meghatározni, hanem a bizonyítatlanság következményét kell alkalmazni.

Az ítéltábla által az ítékezés alapjául elfogadott, aggálytalan és kellően részletezett igazságügyi orvos-szakértői vélemény szerint az I. rendű felperes 2009. szeptember 30-ig, 24 hónap időtartamban volt indokoltan keresőképtelen állományban, amely időszakban ápolásra, gondozásra szorult, háztartási munkákat elvégezni nem tudott, végzettségének megfelelő munkakörben nem volt képes dolgozni, tömegközlekedési eszközök biztonságos használatára csak kísérő segítségével volt alkalmas, míg ezt követően már ápolásra, gondozásra nem szorul, a jobb alsó végtag és a jobb kéz fokozott igénybevitelével járó tevékenységeket nem képes elvégezni, végzettségének megfelelő munkakörben dolgozni továbbra sem képes, tömegközlekedési eszközök biztonságos használatára nem alkalmas, de kísérő segítsége már nem indokolt. Állapotában a keresőképtelen állomány időszakában és azt követően tehát jelentős különbség volt, amely az egészségi állapotával összefüggésben indokoltan jelentkező vagyoni károk összecszerúságára is kihat.

Alaposnak találta az ítéltábla a fellebbezést a háztartási kisegítés indokolt költségei tekintetében. Az I. rendű felperes helytállóan hivatkozott arra, hogy egészségi állapota a balesetet követően a keresőképtelen állomány 24 hónapos időszakában a háztartási munkák teljes körében, míg ezt követően csak az alsó végtag igénybevitelével járó nehéz háztartási munkák ellátásában indokolta a háztartási kisegítő alkalmazását; és ebből következően 2009. szeptember 30-ig egyértelműen nagyobb összegű költség felszámítása indokolt. Az eltérést azonban az alperes a peren kívüli teljesítés során nem vette figyelembe, mivel - leszámítva a fekvőbeteg-ellátás időtartamát - erre az időszakra is havi 10 000 Ft költséget vett alapul, és így határozta meg a keresőképtelenség időszakára a háztartási kisegítés összesen 235 000 Ft megtérítendő költségét. Az előzőekben hivatkozott bírói gyakorlat a konkrét tételes költségek felmerülésének igazolása hiányában, a kialakult szolgáltatási díjak alapulvitelével, elfogadja az indokolt háztartási kisegítői költségek vagyoni kárként megítélését. A perbeli káresemény következményeként a háztartási kisegítés az orvos-szakértői vélemény által alátámasztott nagyobb mennyiségű feladatai miatt magasabb költséget indokol, annak mértékét az irányadó bírói gyakorlat alapján az ítéltábla 20 000 Ft-ban elfogadhatónak találta, és az erre az időszakra az elsőfokú bíróság által megítélt havi 10 000 Ft összeghez képest a háztartási kisegítés címén járó vagyoni kár tőkeösszegét 235 000 Ft-tal és a Pp. 215. §-ára figyelemmel 2008. október 1. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes késedelmi kamataival felemelte.

Az ítéltábla nem találta alaposnak a fellebbezést a közlekedési többletköltség tekintetében. A rendelkezésre álló bizonyítékok szerint a keresőképtelen állomány 24 hónapos időszakában az I. rendű felperes egészségi állapota több orvosi kezelést, egyéb vizsgálatokat, így szükségképpen több utazást indokolt, azonban a lefolytatott bizonyítási eljárásból nem tehető olyan megállapítás, hogy annak összecszerúsége meghaladta volna az alperes által megtérített havi 10 000 Ft-ot. Az I. rendű felperes nem részletezte, hogy milyen időpontokban, milyen célokból, milyen kiinduló és cél helyszínek között, milyen járművel történtek utazások, és ehhez kapcsolódó bizonyítási indítványokat sem tett. A

feltételezett nagyobb összegű költség előadása nem pótolhatja a bizonyítás elmaradását. Ennek alapján az ítéltábla nem talált indokot az ezen a címen megítélt vagyoni kártérítési összeg megváltoztatására.

Eredményre vezetett a felperesi fellebbezés a gyógykezelési költség részében. A költség felmerülését az I. rendű felperes számlával bizonyította, annak orvosi indokoltsága a szakértői vélemény alapján megállapítható volt, ennek ellenére az elsőfokú bíróság azért nem találta alaposnak ezt a kereseti követelést, mert az OEP nem finanszírozza, ezért a kárenyhítési kötelezettségből következően annak költségeit az I. rendű felperes maga köteles viselni. Ezt az okfejtést azonban az ítéltábla nem osztotta. A teljes kártérítés elvéből következően az I. rendű felperes alappal tarthatott igényt az egészségügyi állapotának megfelelően indokoltan igénybe vett, bár a társadalombiztosítás által nem finanszírozott ellátások költségeinek a megtérítésére is. A károsulttól ugyanis nem vitatható el azon jog, hogy az állapotában kedvező változást előidéző, vagy pedig annak romlását megakadályozó, s a társadalombiztosítás által nem finanszírozott kezeléseket igénybe vegye (ezt az álláspontot képviselte a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.023/2012/4. számú ítélete is). A társadalombiztosítás által finanszírozott kezelések elmaradásának a kárenyhítési kötelezettség elmulasztásában van jelentősége; ilyen adat azonban a perben nem merült fel, mivel az ítéltábla méltányolhatónak és elfogadhatónak találta a magánorvos igénybevételének előadott indokait. A költség felmerülése számlával igazolt, ezért az ítéltábla ezen a címen a keresetben igényelt 50 000 Ft és a keresetben megjelölttől eltérően a számla szerinti teljesítési időtől, 2009. március 27. napjától a kifizetés napjáig járó késedelmi kamatai megfizetésére is kötelezte az alperest.

Osztotta az ítéltábla az elsőfokú bíróság álláspontját abban, hogy indokoltan felszámíthatók a társadalombiztosítás által nem finanszírozott uszodahasználat költségei, azonban abban is egyetértett az első fokú ítélet indokolásával, hogy a csatolt számlákkal igazoltakon felül nem bizonyított ezen a címen további költség felmerülése; ezért a felperesi fellebbezés ebben a részben nem alapos.

Nem vezetett eredményre az I. rendű felperes fellebbezése a gyógyszer költségek igényelt kereseti részében sem. Az elsőfokú bíróság helytállóan foglalt állást úgy, hogy a finanszírozott gyógyszereken felül alappal követelhetette az I. rendű felperes az egészségi állapotához igazodóan indokolt gyógyszer költségeket; azonban azt is helyesen ítélte meg, hogy mivel a szakértői vélemény szerint 2008. márciustól Rivotril és Cymbalta, továbbá 2009. szeptember 30. napja után alkalmanként fájdalomcsillapító indokolt, ebből következően az alperes által térített havi 3 000 Ft járadék az I. rendű felperes további indokolt gyógyszerekre fordított kiadásából származó vagyoni kárait teljes egészében fedezi, és ennek nem mond ellent a felperesek által csatolt háziorvosi igazolás és számlák sem, mivel azokból ennél magasabb összegű költségek felmerülése nem vezethető le.

Nem volt alapos a fellebbezés a gyógytorna költségek címén előterjesztett kereset részében. A fellebbezési hivatkozásával szemben az első fokú ítélet figyelembe vette a 2010. november 1. és 2013. december 31. napja közötti időszakot is, az alperes ugyanis a járadék részeként az I. rendű felperes részére ezen a címen havi 5000 Ft összeget folyósít, ezért annak megfizetésére megtérülés miatt kötelezni nem kellett.

Nem találta alaposnak a fellebbezést az ítéltábla a kulturális többletköltség tekintetében. A kulturális többletköltség a biztosítási gyakorlatban kialakult és a bírósági ítélezésben is teret nyert sajátos jogintézmény, amelyre a károsult akkor jogosult, ha kifejezetten a káresemény miatt merülnek fel az egyébként nem indokolt, a tájékozódását, időtöltését elősegítő tételes költségek, tehát ezen a címen nem jár kártérítés, ha a kulturális cikkek vásárlása egyébként is indokolt. Helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor az I. rendű felperes egészségi állapota alapján a kulturális többletköltség meghatározását a keresőképtelen állomány után már nem találta indokoltnak; nyilvánvalóan az I. rendű felperes ebben az időszakban is filmeket nézett, könyveket és újságokat vásárolt, de a két éves, a baleset követő orvosi kezelések és állapotának viszonylagos javulása után kifejezetten a baleset következtében ezen a címen további költségek felszámításának már nem volt helye.

Ugyancsak nem alapos a fellebbezés a telefon többletköltség vonatkozásában. Az ítéltábla minden részében osztotta az első fokú ítélet álláspontját annyiban, hogy nem bizonyított az, hogy a baleset következtében a gyógyulási időszak után a telefon többlet indokolt lett volna, lényegében ebben a részben az I. rendű felperes nem is ajánlott fel célszerű bizonyítást, a csatolt néhány számlából a költségek megnövekedésére nem lehetett következtetést levonni.

Az ítéltábla alaptalannak találta a fellebbezést a kísérő költségét érintően. Az igazságügyi orvos-szakértői vélemény alapján a kísérő igénybe vétele csak 2009. szeptember 30-ig indokolt, annak havi 10 000 Ft összegét az elsőfokú bíróság a bírói gyakorlathoz igazodóan, megfelelő mértékben határozta meg, annak felemelésére az ítéltábla nem talált indokolt.

A lakás-átalakítás indokoltságát a szakértői vélemény, összecszerűségét a csatolt ajánlat megfelelően alátámasztotta, az elsőfokú bíróság azért nem találta alaposnak ebben a részben a keresetet, mert ez a költség még nem merült fel. Az I. rendű felperes fellebbezési hivatkozása szerint a tényleges felújításra anyagi fedezet hiányában nem került sor, azonban amennyiben az átalakítás az egészségi állapot miatt indokolt, úgy az árajánlatban írt összeg vagyoni kárként megítélhető. Az ítéltábla azonban ezzel az állásponttal nem értett egyet. A Ptk. 355. §-ának (4) bekezdése úgy rendelkezik, hogy kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges. A Ptk. 360. §-ának (1) bekezdése szerint pedig a kártérítés a károsodás bekövetkeztekor nyomban esedékes. A jogszabályi rendelkezésekből az következik, hogy kár megtérítésének az esedékessége a költségek felmerülésével következik be, mindaddig a károkozó késedelembe nem eshet, így fizetési kötelezettsége sem állhat be. A fellebbezés annyiban tévesen hivatkozott az árajánlat elégséges voltára, hogy az átalakítási munkálatok elvégzése esetén a számla helyett a kárösszeg igazolására az árajánlat is alkalmas lehet; mindez azonban nem váltja ki a megtérítési kötelezettség szempontjából a kár bekövetkezésének a feltételét. Mivel a felperesek az átalakítást nem

végezték el, ezen a címen előterjesztett keresetet helytállóan utasította el az elsőfokú bíróság, a felperesi fellebbezés ebben a részben is alaptalan.

Részben találta alaposnak az I. rendű felperesi és az alperesi fellebbezéseket az ítélőtábla a jövedelemveszteség címén megítélt kártérítés vonatkozásában.

A Ptk. 355. §-ának (4) bekezdése a tényleges vagyoni hátrányt és az elmaradt vagyoni előnyt önálló, egymásra tekintet nélkül érvényesíthető kárelemként szabályozza, és az utóbbi körbe tartozik a keresetben igényelt jövedelemveszteség.

Az elmaradt jövedelem iránti kereset összecszerűsége körében a perben tehát azt kellett tisztázni, hogy az alperes jogellenes magatartása következtében a felperesek milyen összegű, máshonnan meg nem térülő vagyoni előnytől estek el.

A következetes bírósági gyakorlat szerint az elmaradt haszon megállapítására konkrét, igazolható adatok alapján kerülhet sor. A kár mértékét a kártérítést igénylő félnek kell bizonyítania (BH 2000.541.). Az elmaradt vagyoni előny megítélhetőségéhez annak bizonyítása szükséges, hogy ahhoz a károsult a bizonyossággal határos valószínűséggel hozzájutott volna (BH 1995.229; 1988.106; 1984.401).

Az állandó és következetes bírósági gyakorlat szerint (BH 1996.235) a munkáltató illetve más kifizető által fizetendő összeget bruttó összegben kell meghatározni, nem kell azonban rendelkezni a kifizetendő összeget a jogszabálynál fogva terhelő levonásokról. Ezeket a jogszabályok alapján a jogerős ítéletet teljesítőnek kell kiszámlálni, levonni, és átutalni a levont összeg jogosultjának, önadózás esetén pedig a jogosultnak kell bevallásában feltüntetnie. Ugyancsak következetes a bírói gyakorlat abban, hogy a károsult elvárható keresetének bruttó összegben való meghatározása esetében a károsult által ténylegesen megszerzett jövedelmet és társadalombiztosítási ellátást is bruttósított összegben kell számításba venni (EBH 1999. 57).

Az elsőfokú bíróság a keresetveszteség címén megítélt vagyoni kártérítést részben téves számítás alapján határozta meg. Abban ugyan helyesen foglalt állást, hogy a káreseményt megelőző I. rendű felperesi munkabér és a káreseményt követően, arra tekintettel juttatott ellátások különbözete alapján, a helyesen felhívott 1/2005 PK véleményben rögzített számítás szerint jövedelemveszteség nem keletkezett, valamint azt is osztotta, hogy a per adatai alapján megállapítható, hogy a felperesek jövedelmük nagy részéhez a Y Bt. nyeresége által jutottak, a társaság gazdálkodásához pedig jelentős részben az I. rendű felperes által végzett díszítő festő tevékenység járult hozzá. Helytelenül járt el egyrészt akkor, amikor a 2008. év eredményeiből kiindulva a teljes kivehető osztalékot vette alapul, másrészt amikor 2009. október 1. napjától már nem vette figyelembe az I. rendű felperesnek a jövedelemszerző tevékenységre kiható egészségi állapotát. Az I. rendű felperes az orvos-szakértői vélemény alapján végzettségének megfelelő munkakörben dolgozni a gyógyulási időszakot követően sem képes, ezért a káreseménnyel összefüggésben munkaereje elvesztése miatt egyértelműen károsodás érte.

A jövedelemveszteségnek a kivett osztalék alapján történő meghatározása a per rendelkezésre álló adatai szerint nem volt indokolt. Az eredeti keresetben az I. rendű felperes maga is okiratokkal nem igazolható munkavégzést, és ebből szerzett mintegy havi 300 000 Ft jövedelmet állított, a felvett osztalékra csak a per későbbi szakaszában hivatkozott. Az osztalék alapú számítást kizárta, hogy az egyszerűsített vállalkozói adó fizetése miatt a betéti társaság csak bevételi nyilvántartás vezetésére volt köteles, ugyanakkor fellelhető a perbeli adatokban alkalmi munkavállalói bérekben, szakképzési hozzájárulásban, közteherjegy költségében jelentkező kiadás; hogy az alapul vett 2007. év bevétele és így az osztalékként kivehető nyereség mértéke kiemelkedően magas; hogy a 2008. évi bevétel összege - bár az I. rendű felperes baleset utáni egészségi állapota miatt munkát végezni a társaság javára nem tudott - gyakorlatilag megegyezik a 2006. évi bevétel összegével; hogy bár a felperesek több okiratot csatoltak a folyamatos megrendelések bizonyítására, azonban több éves folyamatos munkavégzésre, így előre meghatározható biztosan elérhető jövedelemre nincs adat; továbbá hogy éppen a baleset időszakától az építőiparban és általában a gazdasági vállalkozásokban közismerten a kereslet csökkenése volt tapasztalható.

Az ítélet tábla a fentieket figyelembe véve, az elmaradt jövedelem címén járó kárösszeg meghatározására nem a nyereséget és a kivehető osztalékot, hanem az I. rendű felperes által végzettségének és gyakorlatának megfelelően reálisan elérhető jövedelmet találta alkalmasnak, és megfelelő kiindulópontnak tekintette az elsőfokú iratok között 80. sorszámon fellelhető, a Központi Statisztikai Hivatal tájékoztatását a festő, mázólok munkakörben foglalkoztatottak átlagkeresetéről. Ennek során azonban tekintettel volt arra is, hogy az I. rendű felperes ehhez képest speciális tevékenységet végzett, amelynek során az átlagosnál nagyobb gyakorlatot szerzett. A jövedelemveszteség meghatározásakor így abból indult ki, hogy a betéti társaságon keresztül végzett munkatevékenységtől függetlenül reálisan egyébként milyen jövedelmet érhetett volna el, és ehhez képest a társadalombiztosítási és a káreseményre tekintettel folyósított egyéb ellátások alapján mi a tényleges jövedelme; és úgy találta, hogy a rendelkezésre álló adatok szerint a jövedelemszerző munkaereje elvesztése miatt az I. rendű felperest legalább a keresete szerint igényelt jövedelemveszteség érte és a jövőben éri, ezért a kereset szerint marasztalta az alperest az I. rendű felperes javára jövedelemveszteség címén vagyoni kártérítés megfizetésére. Mindezek alapján az első fokú ítéletet úgy változtatta meg, hogy egyrészt csökkentette az alperes marasztalását az I. rendű felperes javára 4 000 000 Ft tőkével és 2008. október 1. napjától járó késedelmi kamataival, mivel nem az elmaradt osztalékból vezette le a keresetvesztést; ugyanakkor felemelte a jövedelemveszteség elfogadott mértéke szerint, a Pp. 215. §-ára figyelemmel a 2007. október 1. és 2012. december 31. közötti időszakra 5 311 140 Ft tőkével és 2010. május 15. napjától a kifizetés napjáig járó késedelmi kamatokkal; a 2013. január 1. és 2013. június 30. közötti időszakra 459 624 Ft tőkével és 2013. április 1. napjától a kifizetés napjáig járó késedelmi kamatokkal, valamint a járadékfizetés egységes meghatározása végett a 2013. július 1. és 2013. december 31. napja közötti időszakra lejárt 365 268 Ft tőkével és középátlagos kezdő időponttól, 2013. szeptember 30. napjától a kifizetés napjáig járó késedelmi kamatokkal; továbbá a 2014. január 1. napjától előre fizetendő, a hónap 10. napján esedékes járadék összegét havi 60 878 Ft-tal, összesen havi 88 878 Ft-ra felemelte.

Nem találta azonban indokoltnak az ítéltábla a II. rendű felperes javára keresetvesztesség címén vagyoni kártérítés megítélését. A perbeli adatok szerint a II. rendű felperes a betéti társaság javára jövedelemszerző tevékenységet nem végzett, részére járadék fizetésének a feltételei sem a Ptk. 357. §-a okából - mivel nem volt balesetet szenvedett személy -, sem a Ptk. 358. §-a miatt - mivel nem a baleset következtében elhunyt személy által volt eltartott - nem álltak fenn. A II. rendű felperes abban állította a kárát, hogy az I. rendű felperes munkaerejét felhasználó betéti társaság az I. rendű felperest ért baleset miatt nem tudott a továbbiakban nyereséget termelni, érdemi tevékenységet folytatni, így nem tudott osztalék formájában jövedelemhez jutni - ezzel szemben a kártérítés céljával ellentétben a ténylegesen a káresemény által nem érintett személy részére a távoli oksági kapcsolatban keletkezett esetleges elmaradt vagyoni előny megtérítése. A 2014. március 15. napjától hatályos új Ptk. 6:521. §-a a felelősséget az előreláthatóság feltételének a hiánya miatt zárja ki; ezzel együtt az okozatosság részét képező előreláthatósági követelményt a bírói gyakorlat a deliktuális kártérítési felelősség alapvető elveiből levezethetően, már korábban is alkalmazta. Mindezekre figyelemmel tehát a II. rendű felperes javára keresetvesztesség címén megítélt vagyoni kártérítési részben alaposnak találta az alperesi fellebbezést, és az alperes kötelezését a II. rendű felperes javára 4 000 000 Ft tőkével és 2008. október 1. napjától a kifizetés napjáig járó késedelmi kamataival leszállította.

Az ítéltábla a pertárgy értékét az elsőfokú bíróságtól eltérően határozta meg, mivel a felperesek a gondozás, háztartási kisegítés, gyógyszer, gyógytorna, uszoda, többletenergia, kulturális többlet, többlettelefon, közlekedés, kíséző és keresetvesztesség címén lejárt és jövőben esedékes járadék formájában terjesztették elő a keresetüket, a Pp. 24. §-ának (1) bekezdése a) pontja értelmében ebben a részben a pertárgy értéke legfeljebb egy évi - a legmagasabb igényelt - járadék összege. Ezen számítás alapján a pertárgy értéke összesen 15 008 888 Ft volt, amelyből a felperesek 6 550 692 Ft részében tekinthetők pernyertesek, ezért figyelembe véve a perben nagyobb részt egységesen fellépő I. és II. rendű felpereseket, a perköltség vonatkozásában az ítéltábla a Pp. 81. §-a (1) bekezdésének a második fordulatát alkalmazta, mellőzte a felpereseknek az alperes javára első fokú perköltségben marasztalását, és úgy rendelkezett, hogy mindegyik fél viseli az elsőfokú eljárásban felmerült költségeit; míg a pertárgy értékére és a pereszteség arányára tekintettel határozta meg a 6/1986 (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése alapján az alperest terhelő kereseti illeték és szakértői díj összegét azzal, hogy osztotta az elsőfokú bíróságnak a könyvszakértői díjak viselésével kapcsolatos álláspontját.

Mindezek értelmében az ítéltábla az első fokú ítéletet a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján a fentiek szerint részben megváltoztatta, egyebekben helybenhagyta.

Az I. rendű felperes fellebbezésének az értéke a Pp. 24. §-a (2) bekezdésének a) pontja értelmében 2 095 092 Ft, amely 1 386 092 Ft fellebbezett tőkeösszeg részében eredményes, míg az alperes fellebbezése az előbbi számítás szerint 2 000 000 Ft fellebbezett tőkeösszeg részében eredményes és 2 000 000 Ft fellebbezett tőkeösszeg részében eredménytelen volt, ezért az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 46. §-ának (1) bekezdése szerinti 236 700 Ft fellebbezési illeték a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet

13.§-ának (2) bekezdése és 14. §-a értelmében az I. rendű felperes személyes költségmentessége folytán az állam terhén marad, míg a másodfokú pervesztességéhez igazodó 290 900 Ft fellebbezési illetéket az alperes köteles viselni.

A másodfokú eljárásban az előlegezett költségek és a pernyertesség aránya között nem volt lényeges különbség, ezért az ítélet tábla a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése szerint úgy rendelkezett, hogy felmerült költségeiket a peres felek maguk viselik.

D e b r e c e n, 2014. szeptember 18.

Dr. Csikiné dr. Gyuranecz Márta s.k. a tanács elnöke, Dr. Pribula László s.k. előadó bíró,
Dr. Bakó Pál s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

tisztviselő